

Haberler

Plogging ile Spor Yaparken Doğayı da Temizle!

Elif E布伦 Kaya

Yeni bir spor trendi olan plogging (çöp toplama ve koşu) ilk olarak 2016 yılında, İsveç'in Stockholm şehrinin ev sahipliği yaptığı bir organizasyonla hayatımıza girdi. Bu spor adını İsveçcede koşu anlamına gelen "jogga" ve toplama anlamına gelen "plocka upp" kelimelerinden alıyor. Koşarken çöpleri toplamak, böylece bulunan ekosisteme katkıda bulunmak isteyenlerin yaptığı bu spor İsveç'in ardından tüm dünyaya yayıldı. Ülkemiz dâhil 100'den fazla ülkede çeşitli plogging organizasyonları düzenleniyor.

Bu sporun ilginç bir ortaya çıkış hikâyesi var: Stockholm'de yaşayan ve işine bisikletiyle giden Erik Ahlstrom, güzergâhındaki çöpleri görüyor ve bu çöplerin

kimi zaman birkaç hafta boyunca doğada durmasından rahatsızlık duyuyordu. Günün birinde küçük bir alandaki çöpleri topladı ve bunun kendisini rahatlattığını fark etti. O günden sonra koşu yaparken gördüğü çöpleri toplamaya başladı. Böylece plogging akımını başlatmış oldu. Erik Ahlstrom, bu spor için koşu yapılmasının gerekli olmadığını, sokakta yürürken, bisiklet sürerken veya bir yere giderken bile bu sporun yapılabileceğini belirtiyor.

Hem sağlıklı kalmayı hem de doğayı korumayı amaçlayan plogging sporu için gerekenler çok basit: Eldiven ve çöplerin toplanacağı bir poşet. Bu spor, ayrıca her yaşta ve her zaman yapılabiliyor. ■

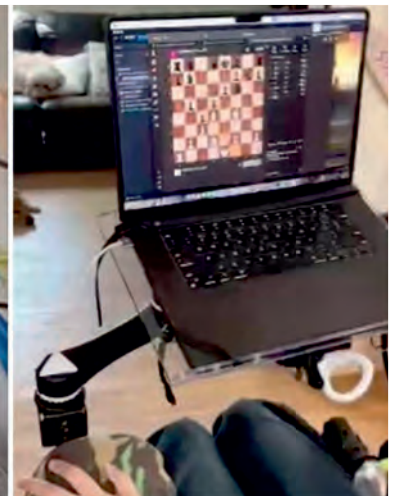
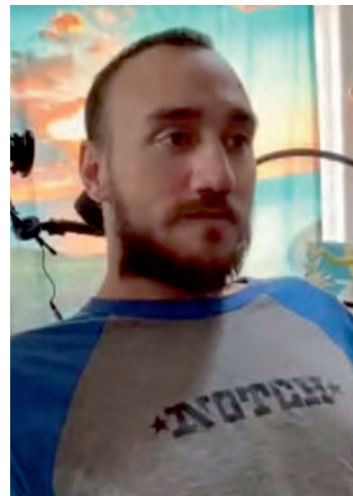
<https://www.plogging.org/what-is-plogging>
<https://swedesinthestates.com/plogga-new-trend-will-save-planet/>

İlk Neuralink Kullanıcısı Düşünce Yoluyla Satranç Oynadı

Özlem Ak

Elon Musk, 30 Ocak 2024'te Telepati adı verilen Neuralink çipinin bir hastaya takıldığını duyurmuş ve sonrasında bu kişinin düşünerek bir bilgisayar imlecini hareket ettirebildiği açıklanmıştı. 20 Mart'ta ise sosyal medya platformu X'te, ismi Noland Arbaugh olan bu kişinin

zihniyle bilgisayarda satranç oynadığı ve bunu mümkün kılan beyin implantı hakkında konuştuğu bir video yayınlandı. Sekiz yıl önce bir dalış kazası sonucu omuzlarından aşağısı felç olan 29 yaşındaki Arbaugh, yayınlanan videoda beyniyle bilgisayar ekranındaki imleci kontrol ederek satranç ve video oyunu "Civilization" oynadığını, Japonca ve Fransızca dersleri aldığını anlatıyordu. Satranç oynarken ve Neuralink'in beyin bilgisayar ara yüzü yazılım lideri Bliss Chapman ile konuşurken gayet rahat görünen Arbaugh, arka planda çalan bir şarkıyı duraklatmak için yine imleci kullandı. Arbaugh, bilgisayar imlecini düşünce yoluyla kontrol etmek için beyin çipini zamanla kullanmayı öğrendiğini, başlangıçta gerekli beyin

sinyallerini üretmek için elini hareket ettirmeye çalıştığını da aktarıyordu. Arbaugh, cihazın beynine yerleştirilmesinden bir gün sonra hastaneden taburcu edildiğini ve herhangi bir bilişsel bozukluk yaşamadığını da açıkladı. Elon Musk, Arbaugh'un bu paylaşımını kendi hesabı üzerinden yeniden paylaşırken bunu "Sadece düşünerek yapılan ilk paylaşım!" olarak nitelendirdi. ■

<https://www.sciencealert.com/worlds-first-neuralink-user-plays-chess-via-thought-after-brain-implant>

Mercan Resifi Restorasyonunda Ümit Veren Proje

İlay Çelik Sezer

Günümüzde mercan resiflerinin büyük kısmı yok olma tehdidi altında, bir kısmı ise kendini onaramayacak kadar hasar görmüş durumda. Bilim insanları ve çevre koruma uzmanları yıllardır mercan resiflerini korumaya ve onarmaya yönelik çareler arıyor. Mart ayında *Current Biology*'de yayımlanan bir araştırmanın sonuçlarına göre yeni geliştirilen bir yöntemle resif örtüsünün genişletilmesi ve yaşamsal ekosistem işlevlerinin

yeniden tesis edilmesi hızlı bir şekilde mümkün olabilir.

Okyanusların yüzölçümünün %1'den az bir kısmını kapladıkları halde okyanuslardaki canlı türlerinin yaklaşık dörtte birine ev sahipliği yaptıkları için önemli biyoçeşitlilik alanları sayılan mercan resifleri aynı zamanda kıyı bölgelerini fırtınalardan ve erozyondan koruma işlevi görüyor. Bu kıyı bölgelerinden biri de dünyadaki en büyük mercan resifi restorasyon projelerinden birinin yürütüldüğü Güney Sulawesi (Endonezya). "Mars Mercan Resifi Restorasyon Programı" olarak bilinen proje kapsamında kumla kaplı çelik malzemeden altıgen biçimli "Resif Yıldızları" adı verilen çerçeveler inşa edilerek genç mercanların bunlara tutunması sağlanıyor. Daha sonra bu yapılar patlatmayla yapılan balıkçılık faaliyetlerinden dolayı zarar gören resif bölgelerine yerleştiriliyor. Patlatmadan kaynaklı molozumsu kalıntılar genç mercanların büyümesini engellediğinden bu bölgelerde mercanların yeniden büyüebilmesi için insan müdahalesi gerekiyor.

Araştırmacılar çalışmalar neticesinde genç mercanların büyümeye başladığını gözlemledi. Mercanlar büyüdükçe iskeletleri de büyüdüğü için çerçevelerin üzerindeki kalsiyum karbonat miktarı da artıyor. Kalsiyum karbonat miktarının zamanla artması ya da azalması durumu, resifin büyüdüğünün ya da küçüldüğünün bir göstergesi olarak kullanılıyor. Çalışmada kalsiyum karbonat miktarının sadece dört yıl içinde üç katına çıktığı gözlemlendi. Bu da sağlıklı mercan resiflerine yakın bir artış hızıydı. Araştırmacılar şimdi de yeniden büyüyen resiflerin okyanus sıcaklığının artması gibi stres faktörlerine nasıl tepki gösterdiğini incelemeyi planlıyor. Araştırmada, dallanan

mercان adı verilen tek bir mercan tipiyle çalışan araştırmacılar biyoçeşitliliği artırmak üzere başka türleri de çalışmalarına dâhil etmeyi planlıyor. ■

<https://www.sciencefocus.com/news/coral-reefs-restored>
<https://doi.org/10.1016/j.cub.2024.02.009>

Her Burun Deliğinin Kendine Özgü Bir Koku Duyusu Var

Özlem Ak

Current Biology dergisinde yayımlanan bir araştırmada, kokuları algılama şeklimizin hangi burun deliğimizin daha iyi koku aldığına bağlı olarak değişebileceği belirtiliyor. Araştırmacılar, bir dizi farklı kokuyu koklayan